

Center for Traume og
Torturoverlevende

Nyhedsbrev

December 2001 - nummer 4

En tur rundt på Center for Traume- og Torturoverlevende

Gennem glasdørene i opgangen går trappen og elevatoren op til første sal, hvor CETT's receptionen ligger. Her møder du enten Azra eller Britta.

Azra Hasanbegovic er overassistent på CETT. Hun har boet i Danmark siden 1992, hvor hun flygtede fra krigen i Bosnien sammen med sin mand og to børn. Før flugten levede hun et aktivt liv som jurist, byretsdommer og politiker.

"Jeg mistede mit job, min identitet – i Danmark var jeg nul og niks. Jeg kunne ikke bruge min uddannelse. Jeg skulle starte helt forfra". Nu sidder Azra på CETT med en kontoruddannelse bag sig. Hun er et af centrets ansigter udadtil, med ansvar for administrationen og kontakten til kommunerne.

"Jeg har fået stor adgang til udfordringer og kendskab til mange nye områder. Det beriger mig – gør mig hel". Det var især ord som udvikling i jobbet, der tiltrak Azra. "Jeg vil også gerne bidrage til at få folk til at forstå flygtninge bedre. Selvom jeg

ikke selv er traumatiseret, har jeg prøvet at miste – og ved, at folk ikke kommer her for underholdningens skyld".

Britta Pedersen er overassistent – indtil videre to dage om ugen på CETT. Hun er udlært ved Vejle Amt, hvor hun tilbringer arbejdsugens tre andre dage.

"På CETT har jeg langt mere direkte kontakt med brugerne, jeg ser alle gennem receptionen, modsat på amtsgården, hvor man sidder lidt gemt væk. Det er udfordrende – også fordi det er et nyt område for mig". Britta har aldrig tidligere arbejdet med flygtninge, traumer eller tortur.

"Men jeg kan godt lide at få et indblik i en anden verden – i andre kulturer. Det får jeg snust til her. Og så er det rart med de forskellige faggrupper. Det giver nogle gode impulser, og det er lærerigt at se, hvad de andre laver, og hvordan de arbejder".

Ved siden af receptionen ligger Karins kontor.

Karin Katborg er socialrådgiver og har været det siden 1976. Hun har tidligere arbejdet ti år i Dansk Flygtningehjælp og kommer lige fra Galten Kommune, hvor hun stod for flygtningeindsatsen.

"Man får hele verden ind over sit skrivebord, når man arbejder med flygtninge. Og som socialrådgiver er man nødt til at bruge sine fingerspidsformannelser og aldrig falde tilbage på rutinen".

Mange flygtninge aner ikke, hvad en socialrådgiver er – og forstår måske ikke den blanding af kontrol og omsorg, som socialrådgiveren ofte udøver.

"På CETT skal jeg ikke kontrollere. Jeg skal interessere mig for, hvordan vi sikrer en tilværelse, som vedkommende kan leve med, og som ligger indenfor samfundets normer". Karin skal stå for den sociale dimension i behandlingen og samarbejde med socialrådgiverne i kommunerne, samt medvirke ved udvikling af metoder.

"Jeg skal omkring personens ressourcer. Men der kan ligge meget støj, som gør det

svært at finde ud af, hvad folk kan. Det er mit job at rydde op, finde det, der støjer og så fokusere på de andre ting”.

Overfor ligger caféen - centrets hjerte, hvor folk kan mødes. Ved siden af ligger den kommende netcafé - på den anden side holder Annemarie til.

Annemarie Gottlieb er psykolog og behandlingsleder på CETT. Hun har ansvaret for visitation og behandlingen. Hun skal undervise og være supervisor for de andre medarbejdere samt stedfortræder for centerlederen. Annemarie har arbejdet ti år på RCF, revalideringscentret for flygtninge i Århus - og tre år med psykisk syge indvandrere og flygtninge i psykiatrien. ”Jeg kan blive helt ydmyg over, at man kan behandle på tværs af kultur, køn og andre skel – for det kan man. Men det er også vores opgave at vide, hvornår vi skal visitere videre”. Annemarie kan netop godt lide idéen med, at CETT ikke skal tage sig af alle forhold for flygtningene eller fungere som f.eks. revalideringscenter. Til gengæld skal centret formidle viden. ”Meningen er jo, at vi skal opkvalificere de andre systemer, så flygtninge med hjerne-skader, psykisk sygdom eller misbrug primært kommer, hvor andre i en tilsvarende situation får behandling. Det giver mere varige tilbud og bedre integration”.

I det modsatte hjørne af førstesalen har Mie fået sit domicil.

Mie Frydelund Jensen er fysioterapeut og har tidligere arbejdet med rehabilitering og revalidering for flygtninge i Aalborg. Hendes job på CETT bliver fysioterapeutisk behandling, metodeudvikling og konsulentfunktion.

”Jeg prøver at se hele personen i stedet for kun at koncentrere mig om den kropsdel, der gør ondt”.

Mie bruger tid på at optage en grundig anamnese, inden hun går i gang med behandlingen. Hun kender til torturmetoderne og de følger, tortur kan give. ”Når sagsbehandleren er i tvivl, og patienten ikke selv kan sige det, så er det for mange torturoverlevende en lettelse at komme og få sat ord på. Ofte er sporene efter tortur usynlige, f.eks. efter eltortur, slag eller ophængning”.

Nogle af patienterne kan få lindret de smerter, de har. Ved andre lindrer det i sig selv at blive set, hørt og få anerkendt, at smerterne er der og ikke er indbildt.

”Andre igen lærer at leve med smerterne – at tackle og forstå dem. Mange er jo bange og reagerer voldsomt på smerterne”.

På anden sal af CETT finder du et par kontorer, en personalestue, et mødelokale og Marianne Lauritzenes hjørnekontor.

Marianne Lauritzen er centerleder på CETT. Siden 1997 har hun siddet med i amtets arbejdsgruppe om traumatiserede flygtninge, hvor idéen til centret blev udviklet.

Hun er cand. mag. i dansk og engelsk med en pædagogisk tillægsuddannelse og læst senere psykologi. Hun har bl.a. en fortid som sproglærer og har haft forskellige stillinger ved Vejle Amt.

”I det her job kan jeg bruge alt, hvad jeg har lært tidligere – undervisning, administration, psykologik og pædagogik. Min opgave er at sørge for, at vi får løst opgaven bedst muligt – med et professionelt personale, et godt arbejdsklima og samarbejde på tværs af fagskel”. Samtidig er der ingen tvivl om, at CETT udadtil er et sted med en stor berøringsflade, så der skal etableres, plejes og udvikles gode samarbejdsrelationer til omverdenen.

”Vi vil gerne skabe et hus, hvor både klienter og samarbejdspartnere føler sig godt behandlet og bliver støttet i at komme videre. Vi skal være professionelle på alle niveauer, men ikke upersonlige. Vi skal være professionelle på en personlig måde og omvendt”.

Fra anden sal af CETT går trappen op til tredje, som indtil videre rummer mødelokaler. På vejen kommer man forbi den udendørs terrasse - det eneste rygerum på det røgfri center.

Forståelse for tolkning

En ting er at tolke i en almindelig hverdagsituation – en anden, når tolken skal være leddet mellem en traumatiseret flygtning og en behandler.

Dansk Flygtningehjælp og CETT har indledt et samarbejde om at uddanne tolke, så de er bedre rustet til at tolke for traumatiserede flygtninge. Et 75 timers kursusforløb skal introducere tolkene for psykologi, psykiatri, post-traumatisk stress, behandlerens og tolkens rolle.

"Kurset er beregnet for allerede uddannede tolke, som er i arbejde. Derfor kan de også diskutere forhold, som de arbejder med lige nu. Et af hovedpunkterne er post-traumatisk stress og tolkens rolle i forhold til behandlingen af traumatiserede flygtninge", forklarer konsulent Jens Skovholm fra Dansk Flygtningehjælp.

Kurset er resultatet af et psyko-

socialt projekt, hvor Dansk Flygtningehjælp bl.a. kortlagde behovet for videreuddannelse af tolke. Det førte til en rapport med en beskrivelse af et kursus, som kunne introducere tolkene til arbejdet med traumatiserede flygtninge.

"En del af forløbet handler om at forberede tolkene på deres egen risiko for at overføre eller identificere sig med den traumatiserede. Tolkene bliver inddraget i historierne og har ofte en lignende baggrund, så de har brug for at lære at tackle deres identifikation med den traumatiserede professionelt".

Ligeledes skal tolken have en forståelse for, hvad det er behandlerne gør. F.eks. når behandleren insisterer eller gentager et spørgsmål, så nytter det ikke at tolken afbryder, fordi de mener, at behandleren allerede har fået et svar.

"Man skal vide noget om, hvor-

dan traumatiserede kan reagere, så man ikke bliver bange.

Behandleren har ansvaret, så hvis den traumatiserede bryder sammen eller andet, så skal tolken bevare rollen – og ikke føle skyld over at have kommunikeret det her videre".

Kommunikation er også andet end ord. Kropssproget kan også være forskelligt fra kultur til kultur. Derfor indeholder kurset en udvidelse af tolkningen, så tolken får hele kommunikationen med.

"Vores ambition med tolkeprojektet er, at tolkene vil kunne bruges i tilsvarende situationer også andre steder. Det her område har ikke tidligere haft nogle uddannelsesfaciliteter – behandlingsstederne har tidligere selv sørget for at uddanne de tolke, som de brugte. De har været dygtige nok, men med kurset bliver det mere systematisk".

De nysgerrige danskere skal lære at integrere

Prinsesse Alexandra er en succeshistorie, når vi snakker om integration. Da CETT blev indviet mødte hun Azra og Alireza med to helt andre historier.

Der skal ikke herske tvivl om, at forudsætningerne for at blive integreret er noget anderledes, når man flytter frivilligt

ind til sin prins i et lille kongerige – end hvis man kommer fra krig eller tortur med familien og en flygtningestatus. Alligevel kan historien ende godt. Azra Hasanbegovic og Alireza Modjazza har trodset mange odds i livet og kunne tage imod Prinsesse Alexandra på CETTs tagterrasse den 5. september.

"Integration går begge veje. Jeg synes, at danskerne mangler viden om udlændinge. Men jeg er glad for at bo i et demokratisk land, hvor man kan sige sin mening", siger Alireza Modjazza.

Han mener, at der skal stilles krav på begge sider. Danskerne bør acceptere udlændinge – og give dem et ansvar, også

selvom de kan begå fejl.
"Til gengæld skal danskerne lære at give igen. Mange danskere forventer at høre min historie - de er nysgerrige, og det er godt. Men de giver ikke igen. Jeg får ikke at vide, hvem de er, eller hvor de kommer fra".
Selvom danskerne er nysgerrige, er Alireza og Azra enige om, at de mangler kendskab til udlændinge.
"Jeg mener, at fordommene

kan aflives med større viden og kendskab til udlændinge. Selvfølgelig skal flygtninge integrere sig. Jeg har altid sagt ja til integration, men jeg vil gerne bevare min identitet, siger Azra Hasanbegovic. De bor begge i boligblokke med andre udlændinge, ikke af nød, men det betyder noget at være nær folk med samme baggrund.
"Vi kan også give bedre udtryk for vores vilje til at være med

og deltage. I det danske kollektiv betyder det meget, at danskerne f.eks også ser, hvordan vi bor", siger Azra.
Tovejskommunikation er et nøgleord, når det gælder integration – en integration, der også kan have stor indflydelse på CETTs rolle.
"Integration virker helbredende på traumer, ligesom hjælp til traumer kan fremme integrationen", siger Alireza.

Talerne fra indvielsen

Der lød masser af lykønskninger, held og lykke og tak fra talerstolen, da CETT blev indviet den 5. september 2001. Her følger et lille udsnit fra de mange flotte taler.

Amtsborgmester

Otto Herskind Jørgensen:

"Afsky for tortur, er også afsky for noget i os selv. Men lad ikke den afsky blive selvgod, selvglad – lad den blive frugtbar, realistisk, bekæmpende. Lad ikke vores medlidenhed med ofrene blive sentimental, selvgod, men også aktiv, respektfuld over for det torturerede menneske.

Vejles borgmester

Flemming Christensen:

"Vi er meget glade for, at centrets tilbud kommer til at indbefatte behandling af børn og familier. Vi har lokalt arbejdet de seneste år med traumatiserede småbørn... Men vi har i allerhøjeste grad manglet den professionelle sparring, som vi nu får. Derfor mener vi også, at amtet har vurderet rigtigt, når vi ser på CETTs tre ligeværdige indsatsområder – behandling af flygtninge, undervisning af faggrupper og flygtninge og metodeudvikling i forhold til

faggrupper – i forhold til offentligheden".

Centerleder Marianne Lauritzen:

"Overgrebet forårsager et brud på tilliden til omverdenen, som ikke genoprettes... Først når samfundet tilkendegiver, at det ikke accepterer, hvad den overlevende har været ude for – får han mulighed for at genvinde håbet. Det er derfor en stor og meget vigtig beslutning, Vejle Amt har truffet ved at etablere Center for Traume- og Torturoverlevende".

Formand for sundhedsudvalget

Erik Rasmussen:

"Tortur burde være historie, men vi ved, at hver femte flygtning, der kommer til Danmark har været underkastet tortur... Vi ved, at torturofre skammer sig over deres oplevelser, nøjagtig som incestofre skammer sig. Mange vil skjule sig og prøve at klare problemerne selv. De kommer ikke til os – vi må komme til dem, for få klarer det selv".

Formand for Kommuneforeningen i

Vejle Amt Eigil Rasmussen:

"Man fungerer ikke godt i familien, man kan ikke koncentrere sig om sprogundervisningen og er ikke i stand til at deltage i aktiveringen – alt sammen noget, der er væsentligt for at

fremme integrationen... For de kommunale integrationsmedarbejdere står det klart, at situationen er uholdbar. Det er en længere proces i samarbejde, der ligger forud for indvielsen i dag. Jeg vil gerne på kommunernes vegne sige amtsrådet en stor tak for den forståelse og velvilje, der er vist".

Skoleinspektør

Ahmed Moussa fra Lykkeskolen:

"Vi har alle sammen et ansvar for at få samfundet til at fungere på en bedre måde – og dette er et eksempel på, at vi begynder at løse nogle af problemerne, i stedet for bare at snakke om dem... At støtte den slags gode idéer er ikke bare en udgift. Det er en investering, som i sidste ende kommer samfundet til gavn for en bedre fælles fremtid".

Centerleder

Niels Krustrup fra RCT Haderslev:

"Vi må huske på, at vi nok kan gøre noget for de, der overlever traumer og tortur, men også minde os selv om, at endnu flere måtte opgive undervejs. Lad os derfor aldrig opgave kampen for, at de basale menneskerettigheder bliver overholdt. Lad os arbejde for, at det lykkes – og for at både centret her, og alle vi andre, en dag måtte blive inderligt overflødige".